

Isao Orishimo: Urbanization and environmental quality.

Kluwer, Boston 1982. XX, 180 s. 24 s. \$30.-.

Forringelse og nedslidning af miljøet foregår i takt med den voksende befolknings spredning ud over det åbne land med indgreb fra det offentlige (stat eller kommune) som følge. Dette overalt forekommende fænomen optræder i mange varianter, hvori også de forskellige arealbenyttelsesklasser indgår med forskellig vægt og værdi, ligesom problematikken forandrer sig, og planlægningen griber mere og mere om sig. Den tekstlige behandling af dette omfattende emne kan udmærket stå for sig selv og give anledning til megen eftertanke hos bygeografer og planlæggere, men så går forfatteren et skridt videre, idet han på basis af et stort datamateriale fremlægger en lang række modeller og korrelationsberegninger, der har til hensigt at vise, hvordan man skulle kunne forudsige sandsynlige resultater af de forskellige faser i udviklingen. Bevismagten i disse modeller kræver dog en ret omfattende dataindsamling og -behandling.

Viggo Hansen

Tropical savannas. Ed. by François Bourlière. (Ecosystems of the world, 13).

Elsevier, Amsterdam 1983. XII, 730 s. ill. 27 cm. Hfl. 465.-.

Dette meget omfangsrige værk omfatter 31 enkeltarbejder under det overordnede tema: savannen. Indenfor værkets overordnede opdeling: savannens fysiske omgivelser, vegetation og fauna, behandles i de enkelte kapitler udvalgte emner og temaer, specielt botaniske og zoologiske, fælles for savannen. Man kan nok diskutere hvorvidt det er rimeligt at betragte savannens karakteristika så generelle, at f.eks. afrikanske, amerikanske og asiatiske områder behandles under et. Fremstillingen er også en anelse forenklet i disse generelle afsnit – mere interessante er de mere »case study« betonedede kapitler, hvor det ikke er nødvendigt at holde sammen på savannebegrebet over flere kontinenter. I beskrivelsen af savannens økosystem er vægten overraskende lagt mindre på vegetation og mere på fauna; store dele af værket er rent zoologiske. Et par kapitler omhandler menneskets aktiviteter, de traditionelle savanneemner brænding og pastoralisme belyses, mens landbrug lidt beklageligt udelades. Sammenfattende kan man sige at værkets omfang og kolossale faktaindhold gør det til en meget anvendelig opslagskilde for

alt vedrørende biologiske aspekter af savannens økologi, specielt zoologi. Yderligere er størstedelen af bidragsyderne fra fransktalende områder – man vil således her få en sjælden lejlighed til indblik i forskningsresultater fra det frankophone Afrika.

Peter Strømgaard

Tropical rain forest ecosystems: structure and function. Ed. by F. B. Golley. (Ecosystems of the world, 14A).

Elsevier, Amsterdam 1983. XI, 381 s. ill. 27 cm. Pris ikke oplyst.

Denne udgivelse er første halvdel af to, omhandlende regnskovens økologi. Anden del, vol. 14B, vil behandle regnskovens »environment«, jordbundsforhold og biogeografi. I denne del behandles regnskovens struktur og funktion. Baseret på økosystembegrebet udviklet af Odum og hele skolen omkring University of Georgia fremstilles regnskovsøkosystemet her gennem en beskrivelse væsentligst af vegetationen. Struktur, vækst, produktivitet, biomasse, fysiologi samt energi- og stofstrømme beskrives i 22 velredigerede kapitler. Hele spektret belyses med afsluttende kapitler om landbrug, wildlife conservation og »ecodevelopment«. Værket sammenfatter på overskuelig måde de vegetationsmæssige aspekter af regnskovsøkosystemet – og har informationer og fakta som man ofte ellers må ud i specialartikler for at finde.

Peter Strømgaard

Gordon Wrigley: Tropical agriculture: the development of production. – 4. ed.

Longman London 1982. XV, 496 s. ill. 22 cm. £24.-.

Wrigley's bog er nu fremkommet i sin fjerde udgave, gennemrevideret og delvis omskrevet.

Især er afsnittet »Crop Culture« ændret. Der er indlagt meget nyt specielt om landbrugssystemer inspireret af Ruthenberg. Nyskrevet er også afsnittet om irrigation.

Ændringerne er et stort plus for bogen, som derved stadig er en af de bedste introduktioner til tropelandbrug, og dermed til landbrugsgeografi i troperne. Den kan anbefales.

Sofus Christiansen

Violette Rey: Besoin de terre des agriculteurs.

Economica, Paris 1982. 389 s. 24 cm. FRF. 89.-.

Dr. Rey tilhører kredsen omkring Prof. Bonnamour, der har tilført fransk land-

brugsgeografi så meget. Et nyt bidrag derfra har følgelig krav på en betydelig interesse.

Det foreliggende arbejde er delt i tre. Den første part omhandler de mange forskellige behov for jord, franske landmænd har – trods relativt ringe befolkningstryk. Der arbejdes med de socio-økonomiske mekanismer, jordhungeren er affødt af. I anden del bearbejdes forholdene i departementet Cher med henblik på at påvise de regionale følger af den voksende brugsstørrelse: afvandringen fra landet og en kraftig kapitalakkumulation, der bliver et middel til at styre bedrifternes vækstforhold.

Det er et spændende emne, der meget velbelyst fremlægges i dr. Rey's bog, som nok burde have været publiceret på engelsk!

Sofus Christiansen

Willem C. Beets: Multiple cropping and tropical farming systems.

Gower, Aldershot 1982. XIV, 156 s. ill. 23 cm. £12.50.

Meget få bøger prøver detaljeret at beskrive tropiske landbrugssystemer; i geografisk litteratur finder systemerne oftest plads i forskellige oversigter og typologier. Forfatteren behandler her multiple cropping – forskellige typer beskrives koncist og både agro-tekniske, agro-økologiske, biologiske og plantefysiologiske aspekter beskrives inspirerende i korte, veltillægtede afsnit. mange af figurerne og tabellerne er fra andre kilder, men udmærker sig ved at være velvalgte, informative og yderst pædagogisk-illustrativt udformede. Bogen indeholder en del informationer som hidtil kun har været offentliggjort internt i årsrapporter fra forskellige tropiske forsøgsstationer: IIRI, IITA etc. – alene af den grund er bogens fremkomst af interesse. Man må håbe at tidligere udgivne tropiske landbrugstypologier nu efterfølges af tilsvarende detaljerede beskrivelser af de enkelte systemer.

Peter Strømgaard

E. A. Weiss: Oilseed crops.

Longman, London 1983. X, 660 s. ill. 23 cm. £35.-.

Dette bind om olieplanter indgår i forlagets lange række af værker om tropisk landbrug, ialt 15. Her behandles et dusin planter efter et fastlagt skema omfattende deres krav til klima, jordbund, gødning, vanding o.s.v. samt afgrødernes sikring mod skadedyr og sygdomme. Den omhyggelige beskrivelse af de enkelte produkter på hver 50-60 sider suppleres med indle-

dende og afsluttende kapitler om verdenshandelen samt de nyttige »affaldsprodukter« fra oliefremstillingen i form af foderkager og -skrå. Specielt påpeges, hvordan soyaens altdominerende rolle måske kan blive truet om nogle år af raps, efterhånden som nye og mere fodervenlige rapsorter vinder frem. Soyabønnerne udgør dog foreløbig en stigende del af verdensproduktionen af oliefrø. En litteraturliste med et tusinde henvisninger kompletterer værket.

Kr. M. Jensen

McDonald P. Benjamin: Investment projects in agriculture: principles and case studies.

Longman, Harlow 1981. XXIII, 297 s., 24 cm. £29.95.

Bistandsmidler til landbrug overstiger nu langt ti mia. \$ om året. Da midlerne ofte anvendes til projekter, er der god brug for en bog om sådannes planlægning og analyse.

De fleste aspekter af emnet gennemgås i bogen. Udviklingsstadier for et projekt, principper for projektformulering samt projekters design og analyse. Der anvendes mange eksempler fra det virkelige liv, specielt FAO og Verdensbankens virksomhed. Det er en bog med en nyttig mission.

Sofus Christiansen

Werner Richter: Neue Wege der Stadtplanung in ariden Räumen des Nahen Ostens: Beispiele aus dem Bereich der israelischen Pioniergrenze. (Geographische Luftbildinterpretation, 5).

Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung, Bonn-Bad Godesberg 1983. 68 s. ill. 30 cm. DM 39,-.

Som emne for en flybilled-tolkning har man i dette nummer valgt et par byer i det sydlige, tørre Israel, dels den i 1949 efter den arabiske befolknings flugt tomme by Be'er Sheva og dels den i 1962 grundlagte Arad. Hensigten med disse byetableringer har været bl.a. et ønske om en regrupping af den voldsomme strøm af indvandrere, der efter 1948 fortrinsvis slog sig ned på den efterhånden trange kystslette mod Middelhavet, men et formål har også været strategiske hensyn for at mindske den militære sårbarhed i denne del af landet. Planlæggerne har til gengæld fået chancen for at udlægge en ny bytype, hvor der er taget hensyn til de ekstreme klimatiske forhold. Ved anlæggelsen af Arad har det også spillet ind, at der var store uudnyttede råstoffer omkring det Døde Hav.

Viggo Hansen

J. T. McMullan, R. Morgan and R. B. Murray: Energy resources. 2. ed.

Arnold, London 1983. VI, 191 s. ill. 22 cm. £6.95.

I den korte og lettilgængelige gennemgang af energiproblematikken fokuserer de tre forfattere først på forholdet mellem reserver og forbrug. Prognoserne går på, at olien topper som energikilde ved år 2000, kullene i det 22'årh., hvorefter forsyningen bliver overladt til fusionsprocesserne.

Derpå behandles solenergien og dens oplagring i kul og olie, energiens omdannelse fra en form til en anden samt muligheder for lagring af energi. I tre kapitler omtales endvidere udnyttelsen af først de fornybare ressourcer fra sol, vand, vind, jord og biomasse, dernæst af de fossile energikilder og sidst af kerne-energi.

Kr. M. Jensen

R. D. Hill: Agriculture in the Malaysian region. - (Geography of world agriculture; 11).

Akadémiai Kiadó, Budapest 1982. 233 s. ill. 25 cm. \$ 24,-.

Malaysia - i videste forstand - har i det mindste fem landbrugssystemer repræsenteret: Flyttemarksbrug, vandet risavl, småplantagebrug, egentlig plantagebrug og en intensiv småbrugstype med husdyr. Området har yderligere en historisk interessant baggrund, dels i kolonial påvirkning, dels ved helt lokale udviklinger.

Alle disse forhold behandles af Hill i fascinerende detalje, men fastholdt i en stram disposition.

Bogen er meget nyttig og læseværdig, ind imellem direkte spændende (dog undertaget afsnittet om IGU-typologien, som er temmelig svært uden en Kostrowcki-oversigt ved hånden). Som grundlag for studier af regionen er bogen af værdi, også for ikke specielt landbrugsinteresserede.

Sofus Christiansen

Yehuda Karmon: Israel: eine geographische Landeskunde. (Wissenschaftliche Länderkunden, Bd. 22).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1983. XX, 300 s. ill. 11 s. tav. & 1 kort. 22 cm. Pris ikke oplyst.

Dette led til forlagets udmærkede og uundværlige serie af regionale monografier er i modsætning til de fleste andre ikke et originalværk, men en revideret og a jourført version af en mere end 10 år gammel engelsk udgave. Første halvdel giver et overblik over »konstante elementer« (biofysiske forudsætninger), over »arv og fortid«

(historiske forudsætninger) og »staten Israel«. Det sidste af disse tre kapitler er en kulturgeografisk gennemgang af befolkning, bebyggelse, erhverv o.s.v. - også i denne udgave får landbrug mest plads og de andre erhverv en stedmoderlig behandling. Den anden halvdel er en gennemgang af de enkelte dele og landskaber. I denne nye udgave er både tekst og illustrationsmateriale reduceret en hel del; specielt er det beklageligt at en del af de udmærkede tematiske kort er taget ud (der er dog stadig 34). Hovedparten af de 25 tabeller er ligesom de 43 velvalgte s/h fotografier samlet (lidt gammeldags) bag i bogen. Bogen er velforsynet med referencer til anden litteratur. Et udmærket »folde-ud-kort« (1:500000) er lagt løst ind i bogen (ingen lomme) - så det forsvinder desværre hurtigt. Denne bog er stadig helt central i den geografiske litteratur om Israel.

Henning Morch

Agricultural and rural development in Indonesia Ed. by Gary E. Hansen.

Westview Press, Boulder, Colo. 1981. XIV, 312 s. 24 cm. £13,-.

Landbrugsudviklingen i Indonesien tiltrækker interesse for mange, måske specielt de, der har stiftet bekendtskab med Geertz' teori om »agricultural involution«. I den foreliggende bog er samlet femten bidrag omkring nævnte emne og tilknyttede problemer, grupperet i syv afsnit med indledning. Det er svært at fremhæve enkelte af dem, da de hænger nogenlunde sammen, men en kerne ligger i behandlingen af den »grønne revolution«. Den har haft varierende grader af succes i Indonesien, men synes at have medført en ret generel kommerialisering, der har brudt »involutionen«. Landbruget intensiveres nu ikke bare for at opretholde de nødvendige forsyninger med et voldsomt stigende arbejdspress til følge. Bogen er nødvendig for Indonesien-interesserede, og til vurdering af »grøn revolution« er den meget nyttig.

Sofus Christiansen

A geography of Hong Kong. Eds. T. N. Chiu and C. L. So.

Oxford University Press, Oxford 1983. 294 s. fig. 26 cm. ca. £8,-.

Den kun 1060 km² store britiske kronkoloni Hongkong (lidt mindre end Lolland) med dens godt 5 mill. indbyggere er et fortrinligt emne til at demonstrere menneskets rolle som omformer og organisator af et oprindeligt naturmiljø til et urbant miljø